

Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор з науково-педагогічної роботи

Шаран В.Л.
підпис ініціали та прізвище

17 вересня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Літературознавство. Сучасні теорії літературної інтерпретації

Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 035 Філологія (Література зарубіжних країн)
Освітньо-наукова програма Філологія (Література зарубіжних країн)
Статус дисципліни вибіркова
Факультет філологічний
Кафедра світової літератури та славістики
Мова навчання українська
Дані про вивчення дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни: год./кредити ЄКТС	Кількість годин						Самостійна робота	Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				Залік	Екзамен
Очна	1	2	90/3	30	14	-	-	16	60	-	-	-	+
Заочна	1	2	90/3	8	4	-	-	4	82	-	-	-	+

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (240 кредитів ЄКТС)

Розробник:

Меньок В.В.
підпис

Меньок В.В., кандидат філологічних наук, доцент
ініціали та прізвище викладача, науковий ступінь та вчене звання

Погоджено керівником групи забезпечення спеціальності:

Кравченко Л.Р.
підпис

Кравченко Л.Р., доктор філологічних наук, професор

Схвалено на засіданні кафедри світової літератури та славістики.

Протокол № 5 від 28 травня 2019 р.

Завідувач кафедри

Кравченко Л.Р.
підпис

Кравченко Л.Р.,
ініціали та прізвище

Схвалено на засіданні науково-методичної ради філологічного факультету.

Протокол № 5 від 30 травня 2019 р.

* Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету.

Протокол № 7 від 17 вересня 2019 р.

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Літературознавство. Сучасні теорії літературної інтерпретації» – це самостійна за змістом та науково-дидактичним спрямуванням дисципліна літературознавчого циклу, цілісно сформований комплекс професійно-філологічних знань. В основі даної навчальної дисципліни лежить формування знань здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії про інтерпретацію літературного твору та окремих літературних фактів і явищ як основну інтелектуальну процедуру й стратегію досліджень літератури; засвоєння сучасних методів літературної інтерпретації як теоретично-практичного інструментарію та наукового підґрунтя новітнього літературознавства; вивчення історичної генези літературної інтерпретації та її трансформацій у добу поновочасності; формування філологічних компетентностей щодо інтерпретаційного застосування знань літературознавчого циклу; пізнання та засвоєння літературної інтерпретації як сучасної методології дослідження естетично-філософських, культурно-історичних та поетикальних засад літературного розвою; формування розуміння сучасного літературознавства як органічної частини теорії культури.

Отже, **метою** вивчення дисципліни є засвоєння здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти філософських, культурно-історичних, поетикальних засад літературної інтерпретації та її різних методів і стратегій, формування відповідного літературознавчого термінологічно-понятійного інструментарію, розширення й поглиблення філологічних знань, що уможливають самостійний аналіз, систематизацію та інтерпретацію літературних явищ у процесі реалізації наукового дослідження в галузі філології.

Вивчення навчальної дисципліни «Літературознавство. Сучасні теорії літературної інтерпретації» передбачає формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти таких **компетентностей**:

- здатність осмислювати філософсько-світоглядні та культурно-історичні тенденції, інноваційні методології сучасних гуманітарних наук;
- здатність систематизувати й критично аналізувати здобуті знання із застосуванням їх у науково-практичній діяльності;
- здатність проводити науково-експериментальну діяльність, планувати та здійснювати комплексні дослідження у міждисциплінарних галузях;
- здатність ініціювати й проводити теоретичні та експериментальні дослідження з метою створення інноваційного науково-дослідницького продукту;
- здатність реалізувати наукову комунікацію, презентувати наукові погляди та дослідницькі результати на національному та міжнародному рівнях українською та іноземними мовами;
- здатність втілювати в життя креативне науково-експериментальне мислення, генерувати нові наукові ідеї та досягнення, реалізувати самостійні та командні наукові проекти, брати участь у грантових конкурсах і програмах;
- здатність креативно застосовувати існуючий науковий ресурс в обраній галузі, усвідомлювати культурно-суспільні тенденції та виклики сучасності, демонструвати толерантність до різноманітних форм та проявів культурного життя сучасної спільноти людей;
- здатність пояснювати основні визначення та поняття літературної інтерпретації;
- здатність визначати, обирати та аргументувати різні методи літературної інтерпретації у процесі вивчення сучасного літературного розвою та у власному науковому дослідженні;
- здатність виокремлювати та інтерпретувати процеси, явища й напрями в межах літературознавчого дослідження;
- здатність усвідомлювати чільне місце літературної інтерпретації серед інших напрямів сучасних літературознавчих досліджень;

- здатність визначати й пояснювати філософсько-естетичні, культурно-історичні та соціокультурні контексти інтерпретації літературного тексту;
- здатність виявляти та інтерпретувати культурні фактори, що впливають на сучасний літературний процес;
- здатність інтерпретувати літературний текст з точки зору його різноманітних культурних контекстів, здійснювати порівняльний аналіз різних текстів культури;
- здатність творчо розвивати міждисциплінарні концепції інтерпретації в рамках літературознавчого дослідження;
- здатність поєднувати й утілювати у власних наукових розвідках різні дискурси сучасних методологій літературної інтерпретації;
- здатність використовувати інструментарій літературної інтерпретації та її новітніх теорій у власних дослідженнях;
- здатність виявляти свідоме ставлення до соціальних наслідків гетерогенних сучасних теорій інтерпретації літератури (розуміти їх культуротворчий вимір);
- здатність проявляти відкритість та толерантність до різних дослідницьких та світоглядних перспектив у сучасному літературознавстві;
- здатність застосовувати сучасні методологічні принципи та впроваджувати наукові інновації у процесі реалізації власних наукових проєктів;
- здатність визначати та осмислювати наукові проблеми в галузі гуманітарних наук, висувати власні наукові гіпотези в рамках досліджуваної проблеми;
- здатність переосмислювати наукові традиції та проєктувати нові філологічні знання;
- здатність демонструвати персональну наукову відповідальність та дослідницьку автономність під час вирішення наукових завдань та проблем;
- здатність самостійно розробляти нові методології наукових досліджень у галузі філології та створювати інноваційний науковий продукт на основі міжнародних стандартів і технологій з урахуванням статистичного моніторингу результатів дослідження;
- здатність реалізувати у власному науковому дослідженні сучасні принципи інноваційності та інтердисциплінарності філологічних досліджень;
- здатність досягати новітніх і значних результатів у власних наукових дослідженнях.

Програмні результати:

- володіння основними визначеннями та поняттями літературної інтерпретації;
- знання культурно-історичної генези літературної інтерпретації та її новітніх теорій;
- розуміння генетичного взаємозв'язку та теоретично-стратегічних й інструментально-технологічних відмінностей між теорією й історією літератури (літературознавством), літературознавчим аналізом та літературною інтерпретацією;
- усвідомлення літературної інтерпретації як частини сучасної теорії культури, в рамках якої міститься теорія літератури;
- знання провідних напрямів і тенденцій в межах сучасних інтерпретаційних стратегій літературознавчого дослідження;
- знання місця літературної інтерпретації серед сучасних напрямів і методів літературознавчих досліджень;
- володіння основними філософсько-естетичними та соціокультурними контекстами літературного тексту;
- знання культурних факторів, що впливають на гетерогенну природу літературних явищ та стратегії їх інтерпретації;
- володіння способами втілення інтерпретаційного досвіду у літературних текстах та літературознавчій рефлексії;
- знання міждисциплінарних концепцій (вітчизняних та зарубіжних) літературної інтерпретації;

- знання сучасних перспектив і парадигм у галузі літературних та культурних досліджень;
- володіння понятійно-термінологічним інструментарієм сучасних методологій літературної інтерпретації;
- володіння засадами й методами інтерпретаційного осмислення, систематизації та диференціації історично-культурних традицій та індивідуальних новаторств у літературному письмі;
- володіння літературознавчо-інтерпретаційними маркерами сучасної мовно-літературної ситуації;
- знання контекстуально-культурологічного, антропологічно-соціологічного, поетикально-генологічного підходів до інтерпретації літературного процесу різних періодів історії зарубіжної літератури з урахуванням постмодерних домінант у теоріях літературної інтерпретації.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Літературознавство. Сучасні теорії літературної інтерпретації» є раніше набуті здобувачами знання зі вступу до літературознавства, теорії літератури, історії української та зарубіжної літератури, інтерпретації літературного твору, культурології, психології, філософії та інших гуманітарних дисциплін, що слугують базою для формування літературознавчих компетентностей щодо виявлення й опису властивостей художнього твору та різноманітних контекстів його рецепції і наукового осмислення. Окрім цього, викладання цієї дисципліни логічно й контекстуально доповнюється теоретично-літературними навчальними курсами «Антропологія літератури», «Текстологія літератури», «Філософія як досвід мислення», «Місце та роль дискурсу пам'яті в сучасній літературі», передбаченими чинним навчальним планом. Дана навчальна дисципліна покликана ознайомити здобувачів з новітніми методологіями літературної інтерпретації, що набули поширення у XXI столітті в рамках теорії культури. Курс має міждисциплінарний характер і поєднує як філологічні, так і філософські й соціокультурні підходи до наукового осмислення літератури. Викладання дисципліни пов'язане із сучасними методологічними та теоретичними принципами й проблемами літературознавства і є важливою передумовою успішного виконання здобувачами докторських наукових досліджень.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Під час вивчення навчальної дисципліни аспірант зможе здобути:

- глибокі знання теоретико-методологічних засад та сучасних теорій і методів літературної інтерпретації;
- уміння визначати мету і завдання інтерпретації літературного факту (явища);
- здатність аналізувати попередньо набуті знання з теорії й історії літератури та ефективно застосовувати їх під час організації історико-літературного й загальнотеоретичного літературознавчого аналізу;
- уміння на практиці застосовувати інтерпретативні принципи і стратегії науково-дослідної роботи;
- знання новітніх методів інтерпретації літературних фактів (явищ) у системі культури;
- знання про літературну інтерпретацію як засадничу і провідну стратегію сучасного літературознавства та частину теорії культури;
- здатність інтерпретаційного осмислення основних категорій, процесів, стратегій та технологій сучасного літературознавчого дискурсу;
- уміння визначати та інтерпретувати домінативні чинники й проблеми сучасного літературного процесу й літературної творчості;

- знання основних сучасних теоретичних концепцій контекстуально-інтерпретативного підходу до вивчення літературного процесу, літературного письма та літературної рецепції;
- уміння втілювати у власному науковому дослідженні основних сучасних теорій, тенденцій і «поворотів» літературної інтерпретації в рамках теорії культури (інтерпретаційний поворот, нарративний поворот, культурний поворот, етичний поворот, політичний поворот);
- уміння визначати й інтерпретувати інтертекстуальні та контекстуальні чинники й концепції в літературних та літературознавчих проектах сучасності;
- знання про інтерпретативно-контекстуальну природу й зумовленість трансформацій і транспозицій у сучасному дискурсі філософії літератури та поетики;
- уміння з'ясовувати й інтерпретувати різні контексти у творчості сучасних зарубіжних та українських письменників;
- уміння обирати адекватну предметові філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи літературної інтерпретації для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології;
- уміння реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку;
- професійне вміння орієнтуватися в сучасній науковій літературі, котра стосується актуальних теоретичних проблем сучасного літературознавства;
- здатність самостійно надавати оцінку процесам зміни наукових парадигм, що відбуваються в літературі та сучасному літературознавстві;
- уміння продуктивно та інноваційно втілювати новітні інтерпретативні стратегії й технології сучасного літературознавства у власному науковому дослідженні.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ОЧІКУВАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС:

А (90 – 100) (*відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок*): отримує здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії, який виявив глибокі знання теоретико-методологічних засад та сучасних теорій і методів літературної інтерпретації; уміння визначати мету і завдання інтерпретації літературного факту (явища); здатність аналізувати попередньо набуті знання з теорії й історії літератури та ефективно застосовувати їх під час організації історико-літературного й загальнотеоретичного літературознавчого аналізу; уміння на практиці застосовувати інтерпретативні принципи і стратегії науково-дослідної роботи; ґрунтовні знання новітніх методів інтерпретації літературних фактів (явищ) у системі культури; здатність інтерпретаційного осмислення основних категорій, процесів, стратегій та технологій сучасного літературознавчого дискурсу; уміння визначати та інтерпретувати домінативні чинники й проблеми сучасного літературного процесу й літературної творчості; знання основних сучасних теоретичних концепцій контекстуально-інтерпретативного підходу до вивчення літературного процесу, літературного письма та літературної рецепції; уміння втілювати у власному науковому дослідженні основних сучасних теорій і тенденцій літературної інтерпретації; уміння реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку; професійне вміння орієнтуватися в сучасній науковій літературі, котра стосується актуальних теоретичних проблем сучасного літературознавства; здатність самостійно надавати оцінку процесам зміни наукових парадигм, що відбуваються в літературі та сучасному літературознавстві; уміння продуктивно та інноваційно втілювати новітні інтерпретативні стратегії й технології сучасного літературознавства у власному науковому дослідженні.

В (82 – 89) (*вище середнього рівня з кількома помилками*): отримує здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії, який має міцні знання теоретико-методологічних засад та сучасних теорій і методів літературної інтерпретації; уміння визначати мету і завдання інтерпретації літературного факту (явища); здатність аналізувати попередньо набуті знання з

теорії й історії літератури та ефективно застосовувати їх під час організації історико-літературного й загальнотеоретичного літературознавчого аналізу; достатні вміння на практиці застосовувати інтерпретативні принципи і стратегії науково-дослідної роботи; міцні знання новітніх методів інтерпретації літературних фактів (явищ) у системі культури; здатність інтерпретаційного осмислення основних категорій, процесів, стратегій та технологій сучасного літературознавчого дискурсу; не завжди вміє визначати та інтерпретувати домінативні чинники й проблеми сучасного літературного процесу й літературної творчості; загалом орієнтується в основних сучасних теоретичних концепціях контекстуально-інтерпретативного підходу до вивчення літературного процесу, літературного письма та літературної рецепції; не завжди вміє втілювати у власному науковому дослідженні основні сучасні теорії і тенденції літературної інтерпретації; переважно вміє реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку; загалом орієнтується в сучасній науковій літературі, котра стосується актуальних теоретичних проблем сучасного літературознавства; не завжди здатний самостійно надавати оцінку процесам зміни наукових парадигм, що відбуваються в літературі та сучасному літературознавстві; загалом уміє продуктивно та інноваційно втілювати новітні інтерпретативні стратегії й технології сучасного літературознавства у власному науковому дослідженні.

С (75 – 81) *(в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)*: отримує здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії, який має достатні знання теоретико-методологічних засад та сучасних теорій і методів літературної інтерпретації; не завжди вміє визначати мету і завдання інтерпретації літературного факту (явища); переважно здатен аналізувати попередньо набуті знання з теорії й історії літератури та фрагментарно застосовувати їх під час організації історико-літературного й загальнотеоретичного літературознавчого аналізу; відчуває труднощі щодо застосування на практиці інтерпретативних принципів і стратегій науково-дослідної роботи; виявляє поверхові знання новітніх методів інтерпретації літературних фактів (явищ) у системі культури та несистемну здатність інтерпретаційного осмислення основних категорій, процесів, стратегій та технологій сучасного літературознавчого дискурсу; потребує сторонньої допомоги у визначенні домінативних чинників і проблем сучасного літературного процесу й літературної творчості; має загальні знання основних сучасних теоретичних концепцій контекстуально-інтерпретативного підходу до вивчення літературного процесу, літературного письма та літературної рецепції; не завжди вміє втілювати у власному науковому дослідженні основні сучасні теорії і тенденції літературної інтерпретації; відчуває труднощі у реалізації стратегій дослідницького самовдосконалення та обрання засобів саморозвитку; вміє орієнтуватися в сучасній науковій літературі, котра стосується актуальних теоретичних проблем сучасного літературознавства; не завжди здатен самостійно надавати оцінку процесам зміни наукових парадигм, що відбуваються в літературі та сучасному літературознавстві; відчуває труднощі у втіленні новітніх інтерпретативних стратегій й технологій сучасного літературознавства у власному науковому дослідженні.

Д (67 – 74) *(непогано, але зі значною кількістю недоліків)*: отримує здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії, який загалом розуміє теоретико-методологічні засади та сучасні теорії і методи літературної інтерпретації, однак не вміє визначати мету і завдання інтерпретації літературного факту (явища); не завжди здатен аналізувати попередньо набуті знання з теорії й історії літератури та ефективно застосовувати їх під час організації історико-літературного й загальнотеоретичного літературознавчого аналізу; відчуває значні труднощі у практичному застосуванні інтерпретативних принципів і стратегій науково-дослідної роботи; виявляє поверхові знання новітніх методів інтерпретації літературних фактів (явищ) у системі культури; рідко здатен до інтерпретаційного осмислення основних категорій, процесів, стратегій та технологій сучасного літературознавчого дискурсу; здебільшого не вміє визначати та інтерпретувати домінативні чинники й проблеми сучасного літературного процесу й літературної творчості; знає основні сучасні теоретичні концепції контекстуально-інтерпретативного підходу до вивчення літературного процесу, літературного письма та літературної рецепції, однак відчуває труднощі з їх утіленням у

власному науковому дослідженні; зрідка вміє реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку; вибірково орієнтується в сучасній науковій літературі, котра стосується актуальних теоретичних проблем сучасного літературознавства; не завжди здатен самостійно надавати оцінку процесам зміни наукових парадигм, що відбуваються в літературі та сучасному літературознавстві; без сторонньої допомоги не вміє продуктивно втілювати новітні інтерпретативні стратегії й технології сучасного літературознавства у власному науковому дослідженні.

Е (60 – 66) (*виконання задовольняє мінімальні критерії*): отримує здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії, який надто поверхово розуміє теоретико-методологічні засади та сучасні теорії і методи літературної інтерпретації, через що не вміє визначати мету і завдання інтерпретації літературного факту (явища); не завжди здатен аналізувати попередньо набуті знання з теорії й історії літератури та ефективно застосовувати їх під час організації історико-літературного й загальнотеоретичного літературознавчого аналізу; відчуває значні труднощі у практичному застосовуванні інтерпретативних принципів і стратегії науково-дослідної роботи; виявляє мінімальні знання новітніх методів інтерпретації літературних фактів (явищ) у системі культури; майже не здатен до інтерпретаційного осмислення основних категорій, процесів, стратегій та технологій сучасного літературознавчого дискурсу; здебільшого не вміє визначати та інтерпретувати домінативні чинники й проблеми сучасного літературного процесу й літературної творчості; загалом знає основні сучасні теоретичні концепції контекстуально-інтерпретативного підходу до вивчення літературного процесу, літературного письма та літературної рецепції, однак відчуває значні труднощі з їх утіленням у власному науковому дослідженні; зрідка вміє реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку; слабо орієнтується в сучасній науковій літературі, котра стосується актуальних теоретичних проблем сучасного літературознавства; не завжди здатен самостійно надавати оцінку процесам зміни наукових парадигм, що відбуваються в літературі та сучасному літературознавстві; без сторонньої допомоги не вміє продуктивно втілювати новітні інтерпретативні стратегії й технології сучасного літературознавства у власному науковому дослідженні.

FX (35 – 59) (*з можливістю повторного складання*): отримує здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії, який не розуміє теоретико-методологічні засади та сучасні теорії і методи літературної інтерпретації; не вміє визначати мету і завдання інтерпретації літературного факту (явища); не завжди здатен аналізувати попередньо набуті знання з теорії й історії літератури та застосовувати їх під час організації історико-літературного й загальнотеоретичного літературознавчого аналізу; відчуває значні труднощі у практичному застосовуванні інтерпретативних принципів і стратегії науково-дослідної роботи; не знає новітніх методів інтерпретації літературних фактів (явищ) у системі культури; рідко здатен до інтерпретаційного осмислення основних категорій, процесів, стратегій та технологій сучасного літературознавчого дискурсу; не вміє визначати та інтерпретувати домінативні чинники й проблеми сучасного літературного процесу й літературної творчості; надто поверхово знає сучасні теоретичні концепції контекстуально-інтерпретативного підходу до вивчення літературного процесу, літературного письма та літературної рецепції та відчуває значні труднощі з їх утіленням у власному науковому дослідженні; не вміє реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку; надто поверхово орієнтується в сучасній науковій літературі, котра стосується актуальних теоретичних проблем сучасного літературознавства; не здатен самостійно надавати оцінку процесам зміни наукових парадигм, що відбуваються в літературі та сучасному літературознавстві; без сторонньої допомоги не вміє втілювати новітні інтерпретативні стратегії й технології сучасного літературознавства у власному науковому дослідженні.

F (0 – 34) (*з обов'язковим повторним курсом*): отримує здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії, який абсолютно не розуміє теоретико-методологічні засади та сучасні теорії і методи літературної інтерпретації; не вміє визначати мету і завдання інтерпретації літературного факту (явища); не здатен аналізувати попередньо набуті знання з теорії й історії літератури та застосовувати їх під час організації історико-літературного й загальнотеоретичного літературознавчого аналізу; відчуває значні труднощі у практичному

застосовуванні інтерпретативних принципів і стратегії науково-дослідної роботи; не знає новітніх методів інтерпретації літературних фактів (явищ) у системі культури; не здатен до інтерпретаційного осмислення основних категорій, процесів, стратегій та технологій сучасного літературознавчого дискурсу; не вміє визначати та інтерпретувати домінативні чинники й проблеми сучасного літературного процесу й літературної творчості; не знає основні сучасні теоретичні концепції контекстуально-інтерпретативного підходу до вивчення літературного процесу, літературного письма та літературної рецепції та не вміє втілювати їх у власному науковому дослідженні; не вміє реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку; практично не орієнтується в сучасній науковій літературі, котра стосується актуальних теоретичних проблем сучасного літературознавства; не здатен самостійно надавати оцінку процесам зміни наукових парадигм, що відбуваються в літературі та сучасному літературознавстві; не вміє продуктивно втілювати новітні інтерпретативні стратегії й технології сучасного літературознавства у власному науковому дослідженні.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни є:

- програмований контроль знань (виступи на семінарських заняттях);
- комплекс узагальнених кваліфікаційних завдань з літературної інтерпретації;
- підсумкова контрольна робота;
- співбесіда з лектором;
- екзамен.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Генеза та сучасний стан літературної інтерпретації, дискурс інтерпретативних стратегій.

Інтерпретація як провідна інтелектуальна процедура та дослідницька діяльність у сфері літературознавства. Інтерпретація як тлумаченням змістового, смислового, контекстуального та символічного значень літературного твору/тексту. Структурні рівні інтерпретації та співвіднесення з цілостями вищого порядку. Смислові значення досліджуваного літературного явища в інтерпретації, віднайдення відповідного контексту (контекстів) на тлі сукупностей вищого порядку. Спільне та відмінне у контекстуальних інтерпретативних стратегіях (від позитивістичної парадигми до сучасної теорії культури).

Предмет літературної інтерпретації та його традиційні класифікації: 1) окремі елементи літературного твору, співвіднесені з відповідним контекстом/контекстами твору або позатекстовою ситуацією; 2) літературний твір як цілість, віднайдення прихованих значень, що об'єднують усі компоненти в одне ціле й роблять твір унікальним; 3) літературна цілість вищого порядку, ніж літературний твір (творчість письменника, літературна школа, літературний напрям, літературний період тощо).

Генеза поняття. Інтерпретація в античній філології, середньовічній екзегетиці, ренесансній «критиці тексту», протестантській екзегетиці XVII ст. Історичне відмежування інтерпретації від герменевтики.

Теорія інтерпретації як предмет наукових дискусій у 70–80-ті роки XX століття. Три тенденції трактування літературної інтерпретації: 1) об'єктивістська (редукційна): значення, надане літературному творові автором чи первісне значення самого тексту як визначальне і інтерсуб'єктивно пізнавальне; 2) суб'єктивістська: значення тексту відносно – не текст детермінує інтерпретацію, а інтерпретація є продовженням тексту; 3) раціональна: значення літературного твору як результат діалогу (Михайл Бахтін та його послідовники) чи інтеракції між текстом та реципієнтом (Вольфганг Ізер, Юлія Крістева). Критерії свободи інтерпретації як діалогу: «недовизначеність», «недоокресленість», схематичність літературного твору (ідеалістична філософія Фрідріха Вільгельма Йозефа Шеллінга, психолінгвістика Олександра

Потєбні, теорії літературної комунікації та конкретизації літературного твору Романа Інгардена).

Сучасні репрезентації суб'єктивізму літературної інтерпретації: теорія інтерпретації Річарда Рорті і Стенлі Фіша, теорія читацького резонансу (*Reading-Response Criticism*). Теорії надінтерпретації, слушної інтерпретації, модельного читача та відкритого тексту Умберто Еко. Поновочасний/постмодерний інтерпретаційний поворот в теорії культури та теорії літератури.

Зв'язок літературної інтерпретації з іншими напрямками досліджень у сучасній гуманітаристиці. Антипозитивістичний злам та радикальні зміни в інтерпретативному описі літературних явищ і фактів. Ідеографічний метод інтерпретації в опозиції аналітичного номотетизму. Структуралістські стратегії лінгвістичної інтерпретації літературного тексту та повернення до номотетизму. Теорія деконструкції Жака Дерріди та постструктуралістський злам у теоріях інтерпретації. Наративний та інтерпретативний «повороти» в постструктуралістський період. Психоеаналітична критика, екзистенціалізм, «нова критика», лінгвопоетика, неопрагматизм, постколоніалізм, феміністична критика і квір-дослідження як стратегії сучасної літературної інтерпретації. Культурний, етичний та політичний повороти у сучасній гуманітаристиці й теорії культури та новітні теорії літературної інтерпретації.

Розділ 2. Літературна інтерпретація та філософія герменевтики.

Криза гуманістичних цінностей в західноєвропейській філософії доби Модернізму, її вплив на теорію літератури та літературну інтерпретацію. Провідні концепції Артура Шопенгауера, Фрідріха Ніцше, Освальда Шпенглера, Генрі Бергсона, Зигмунда Фрейда, Карла Густава Юнга, Ернста Кассіра, Хосе Ортеги-і-Гассета, Йогана Гейзінга. Засаднича роль фрейдизму, бергсонізму та ніцшеанства у формуванні літературознавчої рефлексії та усвідомленні ролі літературної і філософської інтерпретації.

Герменевтична теорія інтерпретації як філософський фундамент літературної інтерпретації. Первісне історично-філософське значення герменевтики та її подальший термінологічний дискурс – від давньогрецької філології до філософії модерну.

Герменевтика у XX столітті: метод, теорія та філософія будь-якої інтерпретації, що не ототожнюється з літературною інтерпретацією. Інтерпретація як частина герменевтики, підпорядкована їй і комплементарна з нею. Герменевтика як теорія, інтерпретація як практика у філософському та літературознавчому дискурсах.

Теорії виникнення герменевтики: кабалістичне (містично-юдаїстичне) походження, християнське походження.

Творчість Мартіна Гайдеггера як теоретичний фундамент герменевтики кінця XX – початку XXI століття. Основи герменевтики як загальної (теоретичної) інтерпретації Фрідріха Шлейєрмахера. Розвиток герменевтики як методологічної основи гуманітарного знання у філософії Вільгельма Дільтея, акцентування уваги на психологічному аспекті розуміння. Зв'язок дільтейівського тлумачення герменевтики з літературною інтерпретацією.

Онтологізація герменевтики у Мартіна Гайдеггера: від мистецтва тлумачення і методу інтерпретації історичних текстів (Шлейєрмахер, Дільтей) до теорії «здійсненого буття».

Дискурс теорії герменевтики у Ганса-Георга Гадамера; онтологічний характер герменевтичного кола та горизонту очікування (автора і читача). Основні тези Гадамера: 1) інтерпретація як принципово відкрита й ніколи не завершена; 2) розуміння тексту як саморозуміння інтерпретатора.

Нові положення феноменологічної герменевтики Поля Рікера, поняття конфлікту інтерпретацій. Літературна герменевтика Ганса Роберта Яussa та Вольфганга Ізера: застосування філософії інтерпретації до тлумачення художніх текстів. Позаісторичні трактування літературної герменевтики (постісторична герменевтика). Утвердження герменевтики як філософського підґрунтя та філософської теорії інтерпретації літературних текстів.

Постгерменевтичні теорії інтерпретації Емілія Штайгера та Ролана Барта. Концепції «смерті Автора» та задоволення/насолоди від тексту. Постструктуралізм як реакція на герменевтичну ортодоксію теорії літературної інтерпретації.

Розділ 3. Літературна інтерпретація та канонічний аналіз літературного твору.

Взаємини/протистояння понять і теорій літературної інтерпретації та аналізу літературного твору як інтелектуальних процедур у сучасному літературознавчому дискурсі. Взаємозумовленість та протилежність літературного аналізу та літературної інтерпретації; засадничі відмінності філософської теорії літературної інтерпретації та поетикально-естетичних засад літературного аналізу.

Аналіз літературного твору як логічна процедура, аналітичні стратегії традиційного літературознавства. Опосередкованість аналізу літературного твору поетикальним розумінням специфіки художньої літератури та структури літературного твору, його естетичним сприйняттям.

Схожості й розбіжності літературного аналізу та інтерпретації: мета і дослідницька спрямованість свідомості й стратегічної націленості аналітика та інтерпретатора, методи аналізу літературного твору (естетичний, психологічний, соціологічний тощо) та рівні їх реалізації (проблемно-тематичний, пообразний, цілісний, «за актором» – повільне читання тощо).

Протилежності між аналізом та інтерпретацією літературного твору в античній філології. Аналіз літературного твору як домінанта описової поетики згідно з «Поетикою» Арістотеля. Продовження традицій школи Платона: методи рецептивної поетики замість традиційного аналізу літературного твору. Основні положення рецептивної естетики Вольфганга Ізера.

Теорії «відкритого твору» та «відкритої інтерпретації» як заперечення аналітичної парадигми літературознавчої рефлексії. Поняття «відкрита інтерпретація» у структурі дотичних понять: «трансакція», «імпровізація», «реінтерпретація», «інтертекст»; комплементарність новітніх стратегій літературної інтерпретації та досвіду реципієнта. Інтерпретативні коди постмодернізму/поновочасності: текстологічний, номадологічний, шизоаналітичний. Універсальність відкритої інтерпретації як взаємодії цілісності відображення та цілісності активного самовиявлення. Особистісно-індивідуальне ставлення інтерпретатора до літературного явища (твору, автора) як факт діалогу та здійснення гетерогенних актуально-творчих художніх форм літературної інтерпретації.

Розділ 4. Новітній літературознавчий дискурс та літературна інтерпретація.

Прагматична поетика про суголосність літературного аналізу й інтерпретації. Поняття «аналіз-інтерпретація» як сукупність аналітико-синтетичних процедур, методів, прийомів; багатшаровий процес осягнення своєрідності завершеного літературного твору, зафіксованого в тексті; розбіжності в уживанні понять «текст» та «твір» (твір пов'язується із творчим процесом конкретного автора, текст – це самодостатнє явище літературного письма, відкрите на нескінченність його прочитань, коментувань, тлумачень).

«Нова критика» (*new criticism*) США та Англії (30-ті роки XX ст.) про аналіз літературного твору як його інтерпретацію: аналіз літературного твору як вирізнення елементів структури твору, пояснення їх значень у синтезованих символах, метафорах, синтаксичних структурах. Провідні теорії «нової критики»: Івор Армстронг Річардс – інтерпретація з точки зору семантики; Вільям Емпсон – множинність смислових шарів тексту; філософсько-поетичні концепції Томаса Ернеста Х'юма, Томаса Стернза Еліота та Езри Паунда. «Нова критика» проти соціально-критичної спрямованості в літературі, соціологічного та марксистського літературознавства.

«Глибоке прочитання» як головне завдання «нової критики»: виявлення конкретного і загального сенсу тексту, значущості метафор, порівнянь, образної системи. Акцентація розшифрування явної та прихованої символіки тексту як відображення глибинних мотивів поведінки людини. Спрямування на виявлення багатозначності (в т.ч. амбівалентності) сенсу поетичних творів, на інтерпретацію стилю як певного «розумонастрою».

«Нова критика» у Франції (50-ті роки XX ст.), її зв'язок з методологією структуралізму в антропології (Клод Леві-Сторсс) та мовознавстві (Фердинан де Соссюр, Роман Якобсон), полеміка з традиціями культурно-історичної школи та естетикою

екзистенціалізму. Загальні теоретичні принципи французької «нової критики» Ролана Барта: проблеми внутрішньої будови творів та на їх прихованих смислів.

Сучасні літературознавці проти розмежування форми і змісту під час аналізу літературного твору. Тартуська філософсько-літературознавча школа Юрія Лотмана (праця «Структура художнього тексту»): чітке розмежування тексту як смислової, художньо-філософської цілості та тексту як ідейної структури. Світове визнання теорії Лотмана.

Розділ 5. Сприймання і розуміння як фундамент літературної інтерпретації.

Аксіоматичне положення теорії сприймання і розуміння твору – закон Гумбольдта-Потебні про об'єктивність суб'єктивізму читацького розуміння твору: думка в мові переходить повністю або частково до того, хто слухає, хоч від цього не зменшується інтелектуальний статус (власність) мовця.

Сприймання твору як керований автором процес продукування твору адресатом. Структура процесу сприймання: сенсорні процеси (відчуття), перцепція (пізнання), рецепція (розуміння). Сенсорні процеси як фізіологічні чинники й процедури отримання інформації з навколишнього середовища, їх залежність від стану організму й сенсорної системи та від організації комунікативного процесу.

Перцепція як процес, пов'язаний із розумінням і залежний від пам'яті перцептивного досвіду аудиторії, її уваги. Рецепція як специфічно організований процес включення сприйнятого факту чи фактів у поняттєву систему адресата. Сприймання як складний і неоднозначний процес.

Комунікативні стратегії літературної рецепції: Роман Інгарден, Еміль Штайгер, Ролан Барт, Януш Славінський. Неопрагматичні стратегії сприймання літературного тексту: теорії Річарда Рорті, Стенлі Фіша. Найновіші тлумачення сприймання літературних явищ (фактів) у широких контекстах культури (культурний поворот). Надінтерпретація та горизонти літературної інтерпретації.

Розділ 6. Літературний твір як соціокультурний феномен та стратегія літературної інтерпретації.

Літературний твір як продукт мовної діяльності людини, закріплений у тексті. Твір як мовне вираження/висловлення людини. Твір як комунікативна ситуація. Процес створення твору за законами мовної діяльності. Твір як відображення навколишнього світу, суспільства та його проблем. Літературні епохи та їх утілення в літературному творі. Історія, літературний процес та літературний твір – взаємини і протистояння. Постмодерні концепції кінця історії.

Літературний твір у контексті соціальної інформаційної системи як системи відомих фактів (ентропій). Усталена система фактів як відсутність нової інформації для членів суспільства (приклади тоталітарних держав, соцреалізму тощо). Літературний твір – автор – актуальні події: прагматика та актуальність твору, його атракційність для читача. Твір як джерело соціальної свідомості та самоусвідомлення людини. Авторський задум/авторська інтенція – літературний твір: зв'язок та конфронтація понять. Світоглядність автора – ідея/ідейність твору: суспільно-ідейний проект літературної інтерпретації. Ідея та ідеологія як дискусійна проблема сучасної літературної інтерпретації. Неопрагматизм про політичні та ідеологічні контексти літературного твору та питання їх інтерпретації.

Неофройдистські стратегії соціокультурної та літературної інтерпретації: теорія сили і домінації Альфреда Адлера, теорія успадкованого символізму архетипів Юнга, концепції соціальної взаємодії Еріха Фромма та Карен Горні, теорія психічних стадій соціокультурного розвитку людини Еріка Еріксона, теорії інтерперсональних стосунків та соціальних ролей, теорія поля сприймання Курта Левіна, теорія змінності мотивацій Абрагама Маслоу. Літературний текст як соціокультурний феномен у контексті стратегій сучасної теорії культури.

Розділ 7. Іntenції автора – інтенціональність твору – літературна інтерпретація.

Літературний твір як продукт мовної діяльності автора, закріпленої в тексті. Твір як мовне вираження інтенцій автора. Закони мовної діяльності та процес написання твору.

Літературний твір як результат авторської предикації (судження). Твір як образно-емоційно-мовно-знакова форма існування предиката у формі розгалуженої поняттєвої системи, що відображає предмет в образній або в мовній, графічно-знаковій, текстовій формі.

Чотири рівні предикації: 1) рівень долокутивної предикації – збір матеріалу, вироблення мотивації, зародження задуму; 2) рівень локутивної внутрішньомовної предикації – розробка теми, перехід змісту думки у зміст твору; 3) рівень локутивної явної мовної предикації – розкриття теми, вибір форми вираження; 4) рівень локутивної неявної мовної предикації – автор працює з підтекстом. Специфіка втілення «я» автора (авторських інтенцій) та «я» інтерпретатора (інтенцій інтерпретатора) на кожному рівні предикації.

Комунікативний задум: предметний зміст комунікативної мети. Комунікативний задум автора як образ предмета, що знаходиться в акцепторі дії, в ситуації спілкування. Авторський задум (авторська інтенція) як уявний результат, якого має досягти автор своїм твором. Мотив (мотивація) написання твору та його апріорний комунікативний смисл.

Теорія інтенціональності твору Романа Інгардена. Концепція літературної інтерпретації як «інвестицій інтерпретатора». Інтеціональність та інтенція як взаємно доповнювані та протилежні поняття в сучасних стратегіях літературної інтерпретації.

Розділ 8. Статус літературного тексту/твору та літературна інтерпретація в провідних літературознавчих методологіях.

Феноменологія. Кожен твір як феномен, самостійне і самодостатнє явище. Двовимірність твору: чотири виміри твору за Інгарденом (звучання, значення, зображення, схематичні уявлення). Література як ніби-мова, ніби-висловлювання. Недоокреслені, недосказані місця літературного твору та теорія літературної конкретизації. Твір/текст як існування саме в собі та схема уявлень і образів. Естетичні та метафізичні вартості, вписані у літературний текст/твір. Вольфганг Ізер: літературний твір як апеляція до читача, вирішальний голос інтерпретатора в літературній інтерпретації.

Герменевтика. Інтерпретація тексту як розуміння інтерпретатором світу і самого себе. Інтерпретація тексту як передумова саморозуміння. Дослівність справжнього значення тексту: текст говорить лише про те, про що насправді говорить. Значення тексту як значення переносне, знак, відсилання до іншого значення/знаку. Мистецтво інтерпретації тексту/твору: питання про значення тексту, його пояснення і конструювання. Теорія вірного переказу тексту, суголосності з його первісною інтенцією, прихованою чи то в інтенції автора, чи то в інтенціональності тексту. Відсутність заданого (апріорного) значення тексту та проблема інтерпретаційного відкривання як нав'язування текстові значення; позиція інтерпретатора та ситуативність і контекстуальність літературної інтерпретації. Тексти як символи, які слід тлумачити за допомогою доступних екзегетичних стратегій і технік. Екзегеза текстів (символів) – необхідний етап на шляху інтерпретації.

Прагматизм. Літературні тексти не існують самі в собі, не містять істини; літературний текст є апріорі проінтерпретований, бо написаний у якійсь конвенції і є предметом інтерпретації у межах певної інтерпретаційної спільноти. Інтерпретація не відкриває істини, прихованої у тексті – вона є раціональним тестуванням значення, обмеженого літературними інституціями та інтерпретаційною спільнотою.

Історизм. Літературний твір/текст є висловлюванням, випродукованим і засвоєним всередині інших продуктів та засвоєнь. Літературний текст не відокремлений від історичної реальності і не є винятковим висловлюванням про неї. Предметом літературної інтерпретації є сліди текстуального минулого літератури.

Структуралізм. У літературному творі все підпорядковано меті висловлювання, упорядковано. Будь-який текст можна розкласти на первинні елементи. Інтертекстуальність – можливість інтерпретації даного тексту через відсилання до інших текстів.

Постструктуралізм. Текст є космосом *signifiants*, має зворотний характер. Процес читання й інтерпретації є простором вільної креації читача. Юлія Крістева: літературний текст – це практика продукування сенсу; два текстові рівні: генотекст та фенотекст. Михайл Бахтін: кожен текст – це мозаїка цитат, виникає через проникнення і перетворення іншого тексту. Коди, зафіксовані у тексті, неможливо розкодувати остаточно. Якщо нічого не існує поза текстом, то тим самим існує цілість тексту. Перехід від твору до тексту означає відмову від традиційного трактування літературного твору, тобто предметного, статичного й репродуктивного – на користь його розуміння як процесу, динаміки і творення.

Деконструкція. В обширах літературної інтерпретації все зводиться до тексту. Жак Дерріда: світ – це текст, світ і текст не виключаються взаємно. Відмінності від «нової критики»: радикальна розірваність, фрагментарність будь-якого тексту. Поль де Ман: деконструкція є регенерацією сумнівів щодо значень даного тексту («текст не здійснює того, що проголошує»); літературний текст є феноменальний і одиничний; не існує фінального, остаточного контексту літературного тексту/твору; кожен текст є літературним.

Розділ 9. Найновіші теорії літературної інтерпретації в контексті сучасної теорії культури.

Гетерогенність теорій сучасної літературної інтерпретації: концептуалізація множинності та різноманітності «локальних» теорій; акцентація неоднорідності як духу нової (поновочасної/постмодерної) доби.

Найновіше розуміння літературної інтерпретації як широкого, міждисциплінарного, багатоконтекстного та історично мінливого всесвіту усіх знань, корисних у процесі читання/інтерпретації літератури. Новітня теорія літературної інтерпретації як поетика культури: відмова від питань про універсальну сутність літератури та усталені методології інтерпретації – інтерпретація як примноження та «колекціонування» привабливих описів літератури, розширення її розуміння через впровадження нових сфер та контекстів прочитання літератури.

Нові тенденції літературної інтерпретації: 1) перенесення центру тяжіння зацікавлень інтерпретатора до інтерпретаційних практик, із трактуванням теорії як лише одного з корисних дискурсів у процесі розуміння літератури; 2) відхід від есенціалізму та перехід до прагматизму (засаднича заміна питання «що таке література?» питанням «як працює/впливає література?»); 3) запровадження в практиках літературної інтерпретації всіх можливих культурних віднесень/посилань літературного тексту (включно з політичними, етичними, расовими, етнічними, статевими, сексуальними тощо) – теорія літературної інтерпретації як міждисциплінарний дискурс.

Трансдисциплінарність та транскультурність актуальних теорій і стратегій літературної інтерпретації – культуриний поворот у теорії літератури та трактуванні літературної інтерпретації. Основні прикмети етичного повороту в теоретичних трактуваннях та практичних стратегіях літературної інтерпретації: повернення Автора (замість теорії «смерті Автора» Ролана Барта) як особи аперсональної та інтерперсональної – творчого Іншого; повернення відкинутого структуралістичним текстуалізмом поняття твору – повернення твору, який не містить остаточної істини ані повноти й завершеності сенсу; повернення читача/інтерпретатора, позбавленого будь-якої структуралістської та постструктуралістської анонімності. Актуальна теорія літературної інтерпретації як рівночасність і взаємна залежність інтерпретації як «винаходу» та інтерпретації як «відповідальності»; стратегічний шлях інтерпретації від етики відповідальності до етики творчості/творення.

Перелік тем семінарських занять

- Природа літературної інтерпретації та проблема компетентностей інтерпретатора. Праця Поля Рікера «Про інтерпретацію».
- Інтегративність проблем сприймання та інтерпретації літературного тексту. Праця Ганса Георга Гадамера «Що мусить знати читач?».

- Інтерпретація та надінтерпретація: повноваження читача та межі інтерпретації. Дискусія 1990 року (лекції в Кембриджі) про мету та межі літературної інтерпретації: ідеї Умберто Еко, Річарда Рорті та Джонатана Каллера.
- Генрик Маркевич про спільне та відмінне між поетикою, теорією літератури та літературною інтерпретацією. Януш Славінський про мистецтво інтерпретації.
- Статус літературного тексту у провідних літературознавчих методологіях XX–XXI століття.
- Культурно-контекстуальний та етичний повороти у сучасній літературній інтерпретації. Приклад інтерпретації обраних літературних текстів сучасності.
- Феміністична критика та квір-дослідження як напрям і стратегія літературної інтерпретації. Приклад обраних творів Ольги Токарчук та Тетяни Малярчук.
- Психоаналітична інтерпретація літератури: виявлення підсвідомого джерела творчості автора та реалізації літературного суб'єкта; явище сублімації в літературі. Приклад обраних творів Франца Кафки та/або роману Патрика Зюскінда «Парфумер».
- Герменевтична інтерпретація: філософія буття та суспільно-історичний контекст. Приклад обраних поезій Миколи Хвильового, Райнера Марії Рільке, Томаса Стернза Еліота.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії з навчальної дисципліни «Літературознавство. Сучасні теорії літературної інтерпретації» містить: опрацювання теоретичного матеріалу; виконання завдань згідно з переліком компетентностей, що формуються у межах кожного тематичного розділу навчальної програми; підготовку до співбесіди з лектором; підготовку до контрольної роботи; підготовку до екзамену.

- На основі праць Поля Рікера проаналізувати теорію розуміння літературного твору та літературної інтерпретації.
- З'ясувати основні положення рецептивної естетики як одного з проєктів літературної герменевтики та інтерпретації (Вольфганг Ізер, Ганс Роберт Яусс).
- Пояснити взаємодію і конфронтацію понять літературна інтерпретація та аналіз літературного твору як інтелектуальних процедур, з'ясувати їх комплементарність у контексті прагматичної поетики та специфічне трактування у річищі «нової критики».
- На основі теорії Юрія Лотмана прокоментувати семіотичне протиставлення тексту як смислової, естетично-філософської цілості та як ідейної структури.
- Окреслити статус літературного тексту в окремих літературознавчих методологіях XX століття: феноменологія, герменевтика, прагматизм, історизм, структуралізм, постструктуралізм, деконструкція.
- Пояснити сприймання і розуміння як процедури та феномени літературної інтерпретації.
- З'ясувати передумови та прикмети літературного твору як феномена соціальної свідомості та втілення задуму автора.
- Пояснити роль читацької інтуїції та літературознавчої компетентності у процесі інтерпретації літературного твору.
- Проаналізувати концепції інтерпретації та надінтерпретації літературного твору і проблему повноважень інтерпретатора в процесі інтерпретації на основі дискусії 1990 року Умберто Еко, Джонатана Каллера і Річарда Рорті.
- Прокоментувати «правила» інтерпретації за Шлеєрмахером, Бартом, Ізером. Пояснити необхідність пошуку відповідного «правила» інтерпретації до текстів різних літературних напрямів XX та XXI століття.
- З'ясувати зміст інтертекстуальності як категорії та змістового компонента інтерпретації літературного твору. Проаналізувати поняття інтертекстуальності у трактуванні Юлії Крістєвої та Мішеля Ріффатера.
- Пояснити категорії передрозуміння, розуміння, смислу і значення, символа і

метафори, семантичної організації тексту, типу поетичної уяви як фундаментальних складових процесу літературної інтерпретації.

- Пояснити теорію конкретизації літературного твору Романа Інгардена та її значення для теорії і практики літературної інтерпретації. Вказати фази конкретизації літературного твору за Інгарденом.
- Проаналізувати концепцію літературної інтерпретації як зустрічі/конфронтації з Іншим на основі праці Поля Рікера «Сам як інший».
- З'ясувати, в чому полягають етичні виміри інтерпретації. Прокоментувати роль філософії релігії (персоналізм) як фундаменту етичних категорій інтерпретації. Пояснити спрямування сучасного етичного повороту в теорії літературної інтерпретації.
- Пояснити відповідальність, «контрсигнатуру» та досвід як інтерпретаційні категорії. Навести приклади з власного інтерпретаційного досвіду.
- Пояснити основні змістові чинники етичних інтерпретаційних категорій: етика інтроспекції – етика чуттєвості – етика плюралізму.
- З'ясувати зв'язок літературної інтерпретації та проблеми ідентичності в літературі. Пояснити поняття нумеричної та якісної ідентичності за Полем Рікером та їх утілення в процесі інтерпретації літературного тексту/твору.
- Проінтерпретувати вибраний ліричний твір за способом вираження (висловлення) ліричного суб'єкта.
- Проінтерпретувати вибраний ліричний твір за способом вираження почуттів (визначення тематичної лінії).
- На прикладі вибраного ліричного твору охарактеризувати ліричного суб'єкта: його думки, почуття, переживання, досвід, роздуми, бачення світу і т.д.
- Охарактеризувати та проінтерпретувати ліричну ситуацію на прикладі вибраного поетичного твору.
- Виокремити та охарактеризувати фонетичні стилістичні засоби, використані у вибраному ліричному творі; проінтерпретувати ці засоби з точки зору їх поетичного значення для даного твору.
- Виокремити та охарактеризувати лексичні стилістичні засоби, використані у вибраному ліричному творі; проінтерпретувати ці засоби з точки зору їх поетичного значення для даного твору.
- Виокремити та охарактеризувати синтаксичні стилістичні засоби, використані у вибраному ліричному творі; проінтерпретувати ці засоби з точки зору їх поетичного значення для даного твору.
- Виокремити та охарактеризувати поетичні тропи, використані у вибраному літературному творі; проінтерпретувати їх сенс та значення, явні та приховані змісти.
- Визначити, чи є у вибраному ліричному творі метафори і які саме? Проінтерпретувати їх. Зробити інтерпретаційний висновок: у чому полягає прихований сенс, послання ліричного твору?

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Засвоєння здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії теоретичного матеріалу з дисципліни «Літературознавство. Сучасні теорії літературної інтерпретації» перевіряється шляхом усного опитування, оцінки умінь аналізувати та інтерпретувати різні літературні факти (явища); теоретичного опанування та практичного застосування різних стратегій, напрямів та методів літературної інтерпретації; уміння визначати та інтерпретувати культурно-історичну контекстуальність та філософсько-естетичний фундамент літературних явищ, процесів, напрямів, тенденцій; використовувати набуті знання для планування і проведення історико-літературного, контекстуального й загальнотеоретичного аналізу та інтерпретації у власному науковому дослідженні.

Розподіл 100 балів між видами робіт:

Поточна успішність (S_{nom})				Екзамен (S_{mid})
Відповіді на семінарських заняттях	Співбесіда з лектором	Підсумкова контрольна робота	Сума	
60	20	20	100	100
Коефіцієнт погодження			0,6	0,4
Разом			100	

Поточна успішність (max = 100) складається з балів, отриманих на семінарських заняттях (60 балів), співбесіди з лектором (20 балів) та виконаної підсумкової контрольної роботи (20 балів), помножених на узгоджений коефіцієнт 0,6.

Результат за 100-бальною шкалою обчислюється за формулою: $x = \frac{A}{n} \cdot \frac{K}{5}$, де A – сума усіх поточних оцінок за чотирибальною шкалою, включаючи оцінки «2», K – максимальна кількість балів, відведена на відповіді на семінарських заняттях (60 балів), n – кількість цих оцінок (не менше чотирьох), $\frac{A}{n}$ – середня оцінка поточного контролю.

Підсумкова контрольна робота (20 балів) передбачає письмове виконання кваліфікаційних завдань з навчальної дисципліни. Сумарна кількість балів, відведених на оцінку підсумкової контрольної роботи, виводиться шляхом оцінки якості виконаних завдань, що включає повноту розкриття питання, його практичну спрямованість та можливість застосування у різних дослідницьких ситуаціях.

Дана дисципліна вивчається один семестр, формою підсумкового контролю є екзамен. Сумарна кількість балів з дисципліни визначається за формулою

$$S_{sum} = 0,6 \cdot S_{nom} + 0,4 \cdot S_{mid},$$

де S_{nom} – кількість балів за поточний контроль, S_{mid} – кількість балів за підсумковий контроль (екзамен). Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Екзамен за талоном № 2 та перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

Питання до співбесіди з лектором

1. Пояснити та продемонструвати на прикладі інтерпретації обраного літературного тексту структурні рівні літературної інтерпретації та їх співвіднесеність із цілостями вищого порядку.
2. Охарактеризувати традиційні класифікації предмета літературної інтерпретації.
3. З'ясувати суть та стратегічне спрямування провідних сучасних теорій суб'єктивізму літературної інтерпретації.
4. Пояснити відмінності ідеографічного та номотетичного методів літературної інтерпретації. З'ясувати значення антипозитивістичного та постструктуралістського зламів для становлення літературної інтерпретації як наукової дисципліни.
5. Пояснити суть та значення для розвитку літературної інтерпретації онтологізації герменевтики у Мартіна Гайдеггера та Ганса Георга-Гадамера.
6. Пояснити теорію конфлікту інтерпретацій Поля Рікера. Чому конфлікт інтерпретацій є неминучою умовою виникнення інтерпретації?
7. З'ясувати й пояснити суть теорій Ролана Барта «смерть Автора» та «наголода/задоволення від тексту». Навести приклад втілення цих теорій на основі інтерпретації обраного модерністського твору.
8. Пояснити суть теорії «відкритого твору» Умберто Еко та структуру поняття «відкрита інтерпретація».
9. З'ясувати спорідненість та відмінність категорій «твір» і «текст» у перспективі

- сучасних теорій і стратегій літературної інтерпретації.
10. Пояснити комунікативні стратегії літературної рецепції та інтерпретації Романа Інгардена та Еміля Штайгера.
 11. Охарактеризувати основні неофройдистські соціокультурні концепції літературної інтерпретації.
 12. Пояснити теорію інтенціональності тексту Романа Інгардена та зв'язок із нею традиційного розуміння авторських інтенцій.
 13. З'ясувати основні стратегії прагматизму в теорії літературної інтерпретації. Пояснити суть проекту Річарда Рорті літературної інтерпретації як «споживання» літератури.
 14. Пояснити терміни «генотекст» та «фенотекст» у теорії інтертекстуалізму (Юлія Крістева, Михайл Бахтін) як стратегії літературної інтерпретації.
 15. Сформулювати та проаналізувати основні положення теорії деконструкції Жака Дерріди та з'ясувати її значення для формування постмодерних стратегій літературної інтерпретації.
 16. Пояснити сучасне розуміння літературної інтерпретації як міждисциплінарного дискурсу та трансдисциплінарності.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Мультимедійний проектор, мультимедійні презентації до лекційного матеріалу, аудіо- та відео-сюжети з інтернет-ресурсу з лекціями, виступами, інтерв'ю науковців, теорії яких вивчаються під час лекційних та семінарських занять, а також ілюстративні матеріали з інтернет-ресурсу, що стосуються письменників і поетів, твори яких інтерпретуються під час семінарських занять.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Рекомендована література

а) основна

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. – Львів: Літопис, 1996.
2. Барт Ролан. Нулевая степень письма / пер. с фр. под ред. Г. К. Косикова. – Москва: Академический Проект, 2008.
3. Бодріяр Жан. Симулякри і симуляція / пер. з фр. В. Ховхун. – Київ: Основи, 2004.
4. Будний Василь, Ільницький Микола. Порівняльне літературознавство. – Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008.
5. Гнатюк Ярослав. Український кордоцентризм у конфлікті міфологій та інтерпретацій. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2010.
6. Гундорова Тамара. Методологічний тиск // «Критика» – Київ, 2002. – Ч. 12 (62).
7. Гундорова Тамара. Проявлення Слова. Дискурс раннього українського модернізму / Видання друге, перероблене та доповнене. – Київ: Видавництво «Часопис “Критика”», 2009.
8. Делез Жиль. Логика смысла / пер. с фр. Я. И. Свирского. – Москва: Академический Проект, 2011.
9. Деррида Жак. О грамматологии / вступ. ст., пер. с фр. Н. Автономовой. – Москва: «Ad Marginem», 2000.
10. Зонтаг С'юзен. Проти інтерпретації та інші есе / з англійської переклав Віктор Дмитрук. – Львів: Кальварія, 2006.
11. Зубрицька Марія. Номо legens: читання як соціокультурний феномен. – Львів: Літопис, 2004.
12. Квіт Сергій. Основи герменевтики: навч. посіб. - Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2003.
13. Ковбасенко Юрій. Мистецтво аналізу й інтерпретації художнього тексту // «Тема: Громадський науково-методичний журнал». – № 4. – Київ, 2002. – С. 2–25.
14. Крістева Юлія. Черное солнце: Депрессия и меланхолия / пер. с фр. Д. Ю. Кралечкина. – Москва: «Когито-Центр», 2010.

15. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту. – Вінниця: Нова книга, 2004.
16. Лакан Жак. «Я» в теорії Фрейда і в техніці психоаналіза / пер. с фр. А. Черноглазова. – Москва: Издательство «Гнозиси», Издательство «Логос», 2009.
17. Леви-Стросс Клод. Структурная антропология / пер. с фр. В. Иванова. – Москва: Изд-во ЭКСМО-Росс, 2001.
18. Лиотар Жан-Франсуа. Состояние постмодерна / пер. с фр. Н. А. Шматко. – Москва: Институт экспериментальной социологии; СПб.: Алетейя, 1998.
19. Література. Теорія. Методологія / уп. і наук. ред. Д. Уліцької, пер. С. Яковенка, Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006.
20. Літературознавчий словник-довідник / за редакцією Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. – Київ: ВЦ «Академія», 2007.
21. Ман Поль де. Критика и кризис // «Философские науки». – Москва, 1992. – № 3. – С. 48–64.
22. Павличко Соломія. Теорія літератури. – Київ: Основи, 2009.
23. Після філософії: кінець чи трансформація? / упоряд. К. Байнес. – Київ: Четверта хвиля, 2000.
24. Рикер Поль. Конфликт интерпретаций. Очерки о герменевтике / пер. с фр., вступ. ст. и коммент. И. С. Вдовиной. – Москва: Академический Проект, 2008.
25. Рорти Ричард. Философия и зеркало природы / пер. с англ. В. В. Целищева. – Новосибирск: Издательство Новосиб. ун-та, 1997.
26. Тодоров Цветан. Понятие литературы // Семиотика: Антология. – Москва: Акад.проект, 2001. – С. 376–391.
27. Тодоров Цветан. Теории символов. – Москва: Дом.интеллектуальной книги, 1998.
28. Фуко Мишель. Ненормальные. Курс лекций, прочитанных в Коллеж де Франс в 1974-1975 учебном году / пер. с фр. А. В. Шестаков. – СПб.: Наука, 2004.
29. Эко Умберто. Открытое произведение / пер. с итал. А. Шурбелева. – СПб.: Академический проект, 2004.
30. Эко Умберто. Отсутствующая структура. Введение в семиологию / пер. с итал. В. Г. Резник и А. Г. Погоняйло. – СПб.: «Симпозиум», 2006.
31. Юнг Карл Густав. Архетип і несвідоме / пер. з нім. – Київ: Український письменник, 2014.

б) додаткова

32. Агапов Олег. Интерпретация как практика автопоэзиса человеческого бытия. – Казань: Изд. «Познание» Института экономики, управления и права, 2009.
33. Бахтин Михаил. Вопросы литературы и эстетики. – Москва: Художественная литература, 1975.
34. Більченко Євгенія. Антиномія «філософ – поет» у світлі культурологічного підходу // Культурологічна думка: щорічник наук. праць. – Київ: Інститут культурології НАН України, 2011. – № 4. – С. 26–34.
35. Гуссерль Эдмунд. Картезианские медитации / пер. с нем. В. И. Молчанова. – Москва: Академический Проект, 2010.
36. Данек Данута. Психоаналіз і семіотичний аналіз (тези) // Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина ХХ – початок ХХІ ст. / упоряд. Б. Бакула; за заг. ред. В. Моренця; пер. з польськ. С. Яковенка. – Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – С. 393–397.
37. Доманска Эва. Философия истории после постмодернизма / пер. с англ. М. А. Кукарцевой. – Москва: «Канон+» РООИ «Реабилитация», 2010.
38. Домашенко Александр. О трёх направлениях современной академической теории литературы // Литературоведческий сборник. – Донецк: ДонНУ, 2004. – Вып. 17–18.
39. Зарубежный психоанализ / сост. и общ.ред. В. М. Лейбина. – СПб: Питер, 2001.
40. Зварич Ігор. Міф у генезі художнього мислення. – Чернівці: Золоті литаври, 2002.
41. Зинченко Виктор, Зусман Валерий, Кирнозе Зоя. Методы изучения литературы. Системный подход: Учеб. пособие. – Москва, 2000.

42. Ильин Илья. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм. – Москва: Интрада, 1996.
43. Интертекстуальность // Всемирная энциклопедия: Философия XX век / глав. науч. ред. и сост. А. А. Грицанов. – Москва: АСТ, Минск: Харвест, Современный литератор, 2002.
44. Козлик Ігор. Методологія літературознавства як актуальна проблема. Стаття друга // «Зарубіж. літ. в навч. закл.» – Київ, 2004. – № 1. – С. 57–58; Київ, 2004. – № 5. – С. 60–62.
45. Козлик Ігор. Методологія літературознавства як актуальна проблема. (Стаття третя. Площина загальної методології науки і методології конкретної науки) // Филологические исследования. – Вып. VI. – Донецкий национальный ун-т. – Донецк, 2004.
46. Косиков Георгий. Зарубежное литературоведение и теоретические проблемы науки о литературе // Зарубежная эстетика и теория литературы XIX–XX вв. – Москва: Изд-во МГУ, 1987. – С. 5–38.
47. Косиков Георгий. Ролан Барт – семиолог, литературовед // Барт Ролан. Избранные работы. Семиотика, поэтика. – Москва: Прогресс, 1989. – С. 3–45.
48. Косиков Георгий. Структурная поэтика сюжетосложения во Франции // Зарубежное литературоведение 70-х гг. – Москва: Наука, 1984. – С. 155–205.
49. Лейбин В. Постклассический психоанализ. Энциклопедия. – Т. 1., Т.2. – Москва: Изд. дом «Территория будущего», 2006.
50. Лихачёв Дмитрий. Избранные работы: В 3 т. – Т. 3. – Ленинград, 1987.
51. Лотман Юрий. Внутри мыслящих миров. Человек – текст – семиосфера – история. – Москва, 1996.
52. Поліщук Олена. Інтуїція. Природа, сутність, евристичний потенціал. – Київ: Вид. ПАРАПАН, 2010.
53. Постмодернизм. Энциклопедия. – Минск: Интерпрессервис; Книжный дом, 2001.
54. Раков Валерий. Новая «органическая» поэтика (Литературные теории В. Ф. Переверзева, В. М. Фриче, П. Н. Сакулина). – Иваново: Изд. ИВГУ, 2002.
55. Смирнов Игорь. Смысл как таковой. – СПб.: Акад.проект, 2001.
56. Современная западная философия: Словарь. – Москва, 1991.
57. Современная литературная теория. Антология / сост., прим. Н. В. Кабановой. – Москва: Наука, 1999.
58. Современное зарубежное литературоведение. Страны западной Европы и США. Концепции. Школы. Термины / науч. ред. И. П. Ильин, Б. А. Цурганова. – Москва: Прогресс, 1995.
59. Современные литературоведческие концепции. – Москва: Наука, 1983.
60. Терминология современного зарубежного литературоведения: Страны Западной Европы и США. – Вып.1. – Москва, 1992.
61. Топоров Владимир. Миф. Ритуал. Символ. Образ: Исследования в области мифопоэтического. – Москва: Прогресс, 1995.
62. Тынянов Юрий. Поэтика. История литературы. Кино. – Москва: Наука, 1977.
63. Тэн Ипполит. Философия искусства. – Москва: Республика, 1996.
64. Фридлендер Георгий. Методологические проблемы литературоведения. – Москва: Наука, 1984.
65. Хорев Виктор. Имагологический аспект изучения культурных связей // Літературна компаративістика. – Вип. IV: Имагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегії та парадигми. – Ч. II. – Київ: ВД «Стилос», 2011. – С. 61–70.
66. Художественное восприятие: основные термины и понятия (Словарь-справочник). – Тверь, 1991.
67. Шкловский Виктор. О теории прозы. – Москва: Сов. писатель, 1983.
68. Шопенгауэр Артур. Мир как воля и представление / пер. с нем., отв. ред. Б. В. Мееровский, И. С. Нарский. – Москва: Наука, 1993.
- 69.